

Kokkuvõte teemal: Mesindust Soomes. Ülevaade 42. rahvusvaheliselt mesinduskongressilt Apimondia 2011, mis toimus 21.-25.septembril 2011 Buenos Aireses, Argentiinas.ⁱ

Aeg ja koht: Sügisene vabariiklik mesinike teabepäev Jänedal 27.11.2011.a.

Lektor: Janne Leimi, lektorileping PR-8-1.3-9

Suomen Mehiläishoitajain liiton johtokunnan jäsen Janne Leimi kertoi Suomen mehiläishoidon nykytilasta ja tulevaisuuden haasteista, vuoden 2011 hunajasadosta ja markkinatilanteesta sekä SML:n järjestämästä apimondiamatkasta Etelä-Amerikkaan.

Janne Leimi on ammattimehiläistarhaaja Kirkkonummelta ja heidän perheyriyksensä Kirkkonummen mehiläistuote (www.mehilaistuote.com) tarhaa n 200 mehiläispesää läntisellä Uudellamaalla. Hunajan ja muiden mehiläispesän tuotteiden tuotannon lisäksi yritys kasvattaa ja myy mehiläisemoja ja pesiä sekä välittää mehiläistarvikkeita.

Suomen Mehiläishoitajain Liitto (www.hunaja.net) on vahvistanut syyskokouksessaan 20.11.2011 toimintastrategian lähivuosille.

Toimintaympäristön arvioidaan muuttuvan joiltakin osin tulevina vuosina. Luontaisten pölyttäjien, tärkeimpänä kimalaisten kannanvaihtelut voivat lisätä mehiläispölytyksen kysyntää. Öljykasvien ja esimerkiksi härkävavun, makean lupiinin ja kuminan viljelypinta-alat lisääntyvät. Edellä mainitut kasvit ovat myös mehiläiskasveja ja lisäävät siten hunajan tuotannon satopotentiaalia. Lisäksi kotimaisen makeutusraaka-aineen tuotannossa tapahtuvat muutokset lisäävät hunajan arvostusta vaihtoehtoisena, hyvinvointia edistävänä makeutusaineena.

Mehiläistarhaus on haasteen edessä tarjotessaan pölytyspalvelua hedelmän- ja marjanviljelijöille sekä perinteiseen maatalouteen. Luontaisten pölyttäjien puuttuessa keväällä 2008 lähes kokonaan varsinkin hedelmän- ja marjanviljelijät pyrkivät saamaan mehiläispesiä pölytystyöhön. Jotta pölytyspalvelusta saataisiin tarhaajille lisää toimeentuloa, se vaatii pölytyspalveluvalmiuden ja -tekniikan kehittämistä sekä asennemuutosta pölytystä tarjoavien ja sitä käyttävien puolella.

Viime vuosina hunajan kulutuksen eteen tehty työ lisäsi nopeasti suomalaisen hunajan kulutusta. Kulutuksen kasvun, pesämäärän vähenemisen ja keskimääräistä heikompien hunajasatojen johdosta kesiltä 2005 ja 2006 kertynyt hunajavarasto käytettiin loppuun, ja kesän 2011 hunajasato ei riitä kuluvan satokauden 2011 – 2012 kulutukseen.

Mehiläisalan vahvuutena on mm mehiläistarhaajien hunajan tuotannon ammattitaito ja alan toimijoiden jatkuva kouluttaminen, kansainvälistyminen ja osaamisen kehittäminen. Suomalaiset mehiläistarhaajat käyttävät tarhauksessaan vakiintuneita välineitä ja toimintatapoja. Alalla on toimivat yhteistyörakenteet hunajapakkaamoiden, tarvikemyyjien ja tuottajien välillä. Suomen Mehiläishoitajain Liitolla on ollut suorat yhteydet tutkimustahoihin. Koulutuksen ja viestinnän kautta tärkein tieto on pystytty välittämään ilman viivettä mehiläishoitajien käyttöön. Viestintäkanavina ovat olleet paikalliset, alueelliset ja valtakunnalliset koulutustapahtumat, alan ammattilehti Mehiläinen, verkkosivut sekä henkilökohtainen neuvonta. Alan edunvalvonta on ollut yhden liiton, Suomen Mehiläishoitajain Liiton vastuulla vuodesta 1984 lähtien. Edunvalvonnan yhtenäisyys on auttanut säilyttämään alalle saatavia kehittämisvaroja. Lähi- ja luomuruoka-ajattelun myötä lähellä tuotettujen puhtaiden elintarvikkeiden kuten hunajan arvostus on korkealla.

Mahdollisuutena on mm erikoistuminen lajihunajiin, pölytyspalveluun tai luomutarhaukseen. Mehiläisalan hyvät yhteydet tutkimus- ja kehittämisorganisaatioihin luovat myös mahdollisuuksia hunajan ominaisuuksien tutkimiseen ja hyödyntämiseen hunajan markkinointiin terveyttä edistävänä tuotteena.

Haasteena on vuotuisten hunajasatojen suuri vaihtelu (800 – 3.000 tn/vuosi), joka vaikuttaa suoraan hunajan hintaan ja sitä kautta mehiläistalouden kannattavuuteen. Mehiläistarhauksen jatkuvuuden turvaamiseksi alalle pyritään luomaan järjestelmä, jolla voidaan tasata erittäin hyvien satojen aiheuttamaa mehiläistarhaajien tulojen suurta vaihtelua. Järjestelmä pyritään rakentamaan siten, että sen avulla voidaan varmistaa nykyistä parempi hunajan riittävyys myös alituotannon aikana.

Kuluvalla satokaudella irtohunajasta maksetaan noin 4,10 €/kg. Se on 10 % alhaisempi kuin keskimäärin aikajaksolla 1999 – 2005 ja on noin kolme neljäsosaa tuotantokustannuksesta. Pakatun hunajan myyjillä tilanne on parempi. Edellisellä satokaudella myyntihinta vähittäiskauppaan oli keskimäärin 6,05 €/kg. Se oli noin 90 % keskimääräisestä tuotantokustannuksesta.

Mehiläistarhaajien määrä on vähentynyt vuodesta 1988 lähtien, jolloin heitä oli noin 5.500. Tällä hetkellä tarhaajia on noin 2.600, joista noin 1.850 on Suomen Mehiläishoitajain Liiton jäseniä. Yli 100 pesän ammattitarhaajia arvioidaan olevan n 50 ja 15 - 100 pesän sivu- ja liitännäiselinkeinon harjoittajia hieman yli 200. Keskimääräinen tarhaajan ikä on noin 60 vuotta, ja se on ollut nousussa vuodesta 2008 lähtien. Yli 65-vuotiailla on 25 % mehiläispesistä. SML:n tavoitteena on lisätä mehiläishoitajien määrää ja laskea keski-ikää sekä lisätä mehiläispesiä nykyisestä n 54.000:een vuoteen 2025 mennessä.

Vuoden 2011 hunajasato oli Suomessa keskimäärin 46,2 kg/pesä. Kokonaissadoksi arvioitiin muodostuvan 1,7 miljoonaa kiloa. Edellisten vuosien hunajavarastot ovat pienet ja nykyisellä kulutuksella kotimaisen hunajan arvioidaan olevan vähissä ennen tulevaa satokautta.

Talven 2010-2011 mehiläispesätappiot olivat n 17 % ja tuottavia pesiä oli keväällä n 37.000. Talvehtimaan syksyllä 2011 lähti n 46.000 pesää.

ⁱ Janne Leimi soomekeelset ettekannet vahendas ja kommenteeris Aado Oherd